

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 06 Temmuz 2023
Sayı: 59

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur. 04.07.2023

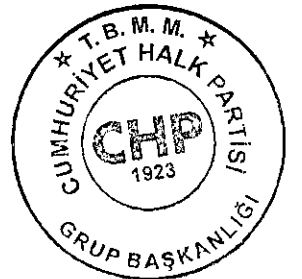
Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Nurhayat ALTACA KAYIŞOĞLU
Bursa Milletvekili

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur. 04.07.2023

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Adalet , Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 7-7-2023	Esas No: 2/1283

T.B.M.M.
KRNNNEAR ve KARARLAR BSK.LIGI
06 Temmuz 2023
Wmara:

TBMM
GENEL EVRAK
06 Temmuz 2023
No: 1243913

GENEL GEREKÇE

Kayıt dışılık, ülkemizde mutlaka çözüme kavuşturulması gereken sorunlardan biridir. Pek çok çalışan fiili çalışmalarının SGK'ya bildirilmemesi veya eksik bildirilmesi nedeniyle mağduriyet yaşamaktadır. Kayıt dışılığın, çalışanların gerek fiili çalışmaları sürerken gerekse emeklilik döneminde pek çok sorun ile karşılaşmalarına ve sosyal güvenlik hakkından mahrum kalmalarına yol açtığı bilinen bir gerçektir. Kayıt dışılığın önüne geçilebilmesinde, yasal düzenlemeler ve bu düzenlemelerin gerekli caydırıcılığa sahip olması da çok önemlidir.

Bireylerin iş hayatındaki fiili çalışmalarının tam ve eksiksiz şekilde SGK'ya bildirilmesi en başta gelen sosyal güvenlik haklarındandır. Fiili çalışmaların kuruma bildirilmesi, çalışanların sağlık, işsizlik ödeneği, iş kazası ve maluliyet ödenekleri ve yaşlılık aylığı gibi pek çok sosyal güvenlik hakkından yararlanabilmelerinde önem arz etmektedir.

Fiili çalışmaları SGK'ya bildirilmeyen kişilerin, hizmetlerinin geçtiği yılın sonundan başlayarak **sadece beş yıl içerisinde** iş mahkemesine başvurma hakkı olduğunun, bu süreyi geçirenlerin herhangi bir hak iddia edemeyeceklerinin açıkça hüküm altına alınmış olması, işverenler açısından "hizmet tespiti davalarının" caydırıcılığını ortadan kaldırmaktadır. İşverenin gerekli bildirimleri zamanında yapmaması sebebiyle anayasal bir hak olan sosyal güvenlik hakkı elinden alınan kişilerin, bu haksızlığa karşı sadece 5 yıl içinde karşı çıkabilmelerinin öngörülmüş olması hukuka ve hakkaniyete aykırıdır. Oysa ki, fiili çalışmaları SGK'ya bildirilmeyenlerin başvuru hakkı herhangi bir süre ile sınırlandırılmazsa, işveren her an bir dava ile yüzyüze kalabileceği gerçeği ile kayıt dışılıktan vazgeçecektir.

Bununla birlikte, şahısların fiili çalışmalarını SGK nezdinde tespit ettirebilmesi ile ilgili olarak uygulamada birbirinden çok farklı uygulamalar vardır. Bu durum eşitlik ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Örneğin; çok eski tarihlerde kamuya ürün satan bir çiftçi herhangi bir hak düşürücü süre gözetilmeden mal sattığına ilişkin faturaları ibraz etmesi ya da bu faturalara ulaşılması halinde mal sattığı tüm süreye ilişkin prim ödemek suretiyle sigortalı olma hakkına sahiptir. Toplumun belli bir kesimine bu hak verilmişken, bir işverene bağlı olarak çalışanların hizmet tespitini sadece 5 yıl içinde talep edebileceklerinin kabulü hukuka ve hakkaniyete aykırıdır.

5510 sayılı yasanın 86/8. maddesinin mevcut haliyle caydırıcılıktan ve sorunu tamamen ortadan kaldırma yetisinden uzak olduğu açıktır. Kaldı ki, maddede sosyal güvenlik hakkı ile ilgili yargıya başvurma süresinin sınırlandırılmış olması da başlı başına Anayasaya aykırıdır.

Maddede yer alan "**hizmetlerinin geçtiği yılın sonundan başlayarak beş yıl içerisinde**" ibaresi Anayasamızın 10., 11., 13., 49. ve 60. maddelerindeki düzenlemelere açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Sosyal güvenlik hakkı gibi, çok önemli bir temel hak ve hürriyetin belirli bir süre ile sınırlandırılması kabul edilemez. Çalışanların sigorta bildirimlerini tam ve eksiksiz şekilde zamanında yapmak işverenin, bu primleri tahsil etmek ve konu ile ilgili gerekli takip ve denetimleri yapmak ise SGK'nın görevidir. İşverenin ve SGK'nın yükümlülüklerini zamanında

yerine getirmemesinin külfetine bireylerin katlanmasının beklenmesi sosyal hukuk devleti ilkeleri ile de bağdaşmamaktadır.

Anayasamız sosyal güvenlik hakkını kaçınılmaz ve vazgeçilmesi mümkün olmayan bir hak olarak kabul etmiştir. Bir bireyin kendi özgür iradesi ile dahi sigortasız çalışmayı talep hakkı bulunmamaktadır. Sosyal güvenlik hakkı, geçici ya da belirli zamanlarda ve koşullarda devreye giren bir hak değil, bireylerin tüm yaşamı boyunca varlığını sürdüren bir haktır. Bireylerin sosyal güvenlik hakkından mahrum bırakılmaları ya da bu hakkın korunmasının sadece belirli bir süre ile sınırlandırılması halinde çok ciddi mağduriyetler yaşanacağı açıktır ki, bu konuda yıllardır pek çok mağduriyet yaşanmaktadır.

Tüm bu nedenlerle, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 86. maddesinin 8 fıkrasında yer alan **“hizmetlerinin geçtiği yılın sonundan başlayarak beş yıl içerisinde”** ibaresinin madde metninden çıkarılması sigortalılar açısından yaşanan sorunların çözümüne katkı sunacağı gibi kayıtdışılıkla mücadelede de önemli bir adım olacaktır.

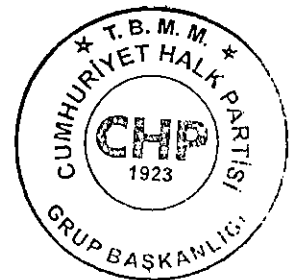

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1-Söz konusu fıkradaki “**hizmetlerinin geçtiği yılın sonundan başlayarak beş yıl içerisinde**” ibaresinin madde metninden çıkartılması talep edilmektedir.

MADDE 2-Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun “Prim Belgeleri ve İşyeri Kayıtları” başlıklı 86’ncı maddesinin 8’inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi işveren tarafından verilmeyen veya çalıştıkları Kurumca tespit edilemeyen sigortalılar, çalıştıklarını iş mahkemesine başvurarak, alacakları ilâm ile ispatlayabilirlerse, bunların mahkeme kararında belirtilen aylık kazanç toplamaları ile prim ödeme gün sayıları dikkate alınır.”

MADDE 2-Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3-Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

